

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiál na rokovanie HSR SR
Dňa 12. decembra 2022

č. 8)

Rôzne

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky v rámci bodu „Rôzne“ navrhla na prerokovanie nasledovné body:

1. **Legislatívna úprava zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike v článku I. Doplnenie definície chráneného koncového odberateľa elektriny a plynu o nasledovné subjekty: prevádzkovatelia verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií.**
2. **Urgentné riešenie energetickej krízy v ambulantnom sektore**
3. **Urgentné riešenie dopadu cien za elektrickú energiu v segmente železničnej osobnej a nákladnej dopravy.**

Ad 1) Legislatívna úprava zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike v článku I. Doplnenie definície chráneného koncového odberateľa elektriny a plynu o nasledovné subjekty: prevádzkovatelia verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií.

Asociácia vodárenských spoločností, člen Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky dlhodobo upozorňuje kompetentných vládných predstaviteľov na vážnu situáciu v súvislosti s enormným nárastom cien elektrickej energie a plynu pre prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií. V snahe nájsť riešenia predložili návrh legislatívnych zmien, ktorým by boli prevádzkovatelia verejných vodovodov a verejných kanalizácií zaradení do kategórie chránených koncových odberateľov elektriny a plynu. Tento návrh však prepadol pomyselným výberovým sitom a do podporných opatrení nebol zaradený. Národná rada SR schválila podporu pre domácnosti a pre energeticky náročné podniky, ale o pomoci pre prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií, ktorí vykonávajú svoju činnosť v prospech nás všetkých neuvažuje. Akú účinnosť bude mať pomoc domácnostiam, keď nebudú mať prístup k pitnej vode? Ako bude prebiehať výroba vo vysoko energeticky náročných podnikoch, keď do výrobných technológií nebude prúdiť voda? Voda je esenciálna zložka životného prostredia a základná surovina všetkých výrobných procesov. Bez trvalého prístupu k vode sa zastaví hospodárstvo celej krajiny.

Ak chceme budovať niečo pevné a stabilné, musíme začať od základu a tým základom je pre nás voda. Dovoľujeme si upozorniť, že všetky oblasti nášho hospodárstva, občianskej vybavenosti a života sú závislé od nepretržitej dodávky pitnej vody. Pre trvalú udržateľnosť kvality životného prostredia je zasa potrebné odvádzanie a čistenie odpadových vôd. V súčasnosti bežné prevádzkové náklady na elektrickú energiu tvoria okolo 12 % z celkových nákladov našich spoločností. Od januára 2023 narastú tieto náklady na 40 a viac %. Pri takom enormnom náraste prevádzkových nákladov nebudeme schopní zabezpečiť plynulú dodávku pitnej vody ku koncovým odberateľom, čo ochromí bežný život všetkých občanov Slovenska a zastaví hospodársku činnosť priemyslu. Ešte väčší problém nastane v prípade zastavenia prevádzky čistiarní odpadových vôd. Ich vyradenie z činnosti bude viesť k environmentálnej katastrofe s medzinárodnými dôsledkami. Ako zástupcovia prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií žiadame vládných predstaviteľov, aby zakročili a zabezpečili príslušné opatrenia, tak aby nebolo ohrozené plynulé zásobovanie obyvateľov vodou a účinné odvádzanie a čistenie odpadových vôd. Ako riešenie navrhujeme prijatie nasledovného pozmeňujúceho návrhu:

Pozmeňujúci návrh

poslanca Národnej rady Slovenskej republiky
k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov
(tlač 1198)

1. V Čl. I sa vkladá nový bod 1., ktorý znie:

„1. V § 3 písm. b) sa za bod 17. vkladá nový bod 18., ktorý znie:

„21. chráneným koncovým odberateľom elektriny prevádzkovateľ verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie podľa osobitného predpisu.^{8a)}“

Poznámka pod čiarou k odkazu 8a znie:

„^{8a)} § 5 ods. 3 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach.“

Odôvodnenie:

Navrhuje sa doplnenie definície chráneného koncového odberateľa elektriny, ktorým by boli prevádzkovatelia verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií. Navrhovaným doplnením sa dosiahne priame zaradenie prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií do kategórie chránených koncových odberateľov elektriny, čo podporí zabezpečenie prístupu k zdravotne bezpečnej pitnej vode a k infraštruktúre odvádzania a čistenia odpadovej vody pre všetkých obyvateľov.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

2. V Čl. I sa za bod 3. vkladá nový bod 4., ktorý znie:

„4. V § 3 písm. c) sa bod 16. dopĺňa podbodom 16.11., ktorý znie:

„16.11. prevádzkovateľom verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie podľa osobitného predpisu.^{8a)}“

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie:

Navrhuje sa doplnenie rozsahu chráneného odberateľa plynu o prevádzkovateľov verejných vodovodov alebo verejných kanalizácií. Navrhovaným rozšírením rozsahu sa dosiahne priame zaradenie prevádzkovateľov verejných vodovodov a verejných kanalizácií do kategórie chránených odberateľov plynu, čo podporí zabezpečenie prístupu k zdravotne bezpečnej pitnej vode a k infraštruktúre odvádzania a čistenia odpadovej vody pre všetkých obyvateľov.

3. V Čl. I bode 4. § 20 ods. 14 písm. d) sa za slová „odberateľov elektriny v domácnosti“ vkladajú slová „a chránených koncových odberateľov elektriny“

Odôvodnenie:

Navrhuje sa, že v stavu núdze v elektroenergetike bude možné na základe rozhodnutia vlády nariadiť účastníkom trhu s elektrinou opatrenia, medzi ktoré patrí aj obmedzenie spotreby energie alebo iné opatrenie zabezpečujúce úsporu energie, ktoré by však nebolo možné nariadiť ani vo vzťahu ku chráneným koncovým odberateľom elektriny. Týmto sa má zabezpečiť neprerušené prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií, a teda neprerušené zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a odvádzanie odpadových vôd

Ad 2) Urgentné riešenie energetickej krízy v ambulantnom sektore

Na zasadnutí Hospodárskej a sociálnej rady Slovenskej republiky k energiám bolo uvedené, že schéma pomoci na krytie nákladov na energie v rezorte zdravotníctva by mala byť súčasťou schémy pomoci verejnej správy. K tejto téme sa uskutočnilo viacero rokovaní, avšak táto situácia stále nie je definitívne vyriešená, pričom musíme konštatovať, že ani jedna z doteraz prezentovaných schém pomoci nie je aplikovateľná pre ambulantný sektor a jeho špecifickú situáciu. Preto požadujeme urgentné otvorenie dialógu s kompetentnými predstaviteľmi na nájdenie vyhovujúceho riešenia. Neustále sa zvyšujúce náklady ambulancií, do ktorých sa premietajú rastúce ceny energií majú za následok ich zatváranie bez náhrady, čo má zásadný dopad na kvalitu a dostupnosť poskytovania zdravotnej starostlivosti na Slovensku.

Ad 3) Urgentné riešenie dopadu cien za elektrickú energiu v segmente železničnej osobnej a nákladnej dopravy.

Súčasná energetická kríza vo svete zasiahla aj sektor železničnej dopravy a Železnice Slovenskej republiky ako dodávateľ trakčnej elektriny pre železničných dopravcov nakupujú od svojho zmluvného dodávateľa od druhej polovice marca 2022 elektrinu na spotovom trhu za okamžité ceny, čo bude mať za následok ich stratu do konca roka v odhadovanej výške 55 – 60 mil. eur. Cenu, ktorú dodávateľovi platia, zatiaľ nepreniesli na železničných dopravcov, keďže zmluvy o združenej dodávke elektriny sú uzatvorené do 31.12.2022. Od 1.1.2023 budú spotové trhové ceny prenesené na jednotlivých dopravcov a zvýšené náklady sa budú týkať výlučne len ich, teda dopravcovia zaplatia trhovú cenu a navyše sa cenu elektriny, za ktorú v konkrétnom mesiaci jazdili, dozvedia až v polovici nasledujúceho mesiaca. Z doteraz medializovaných schválených schém energetickej pomoci pre priemyselné podniky (či už tento alebo budúci rok) je zrejmé, že do nich nie je zahrnutý železničný sektor ako významný prvok hospodárstva z pohľadu logistického toku tovarov. Hoci dopravcovia už niekoľko rokov upozorňujú na to, že u nás neexistuje reálna liberalizácia trhu s elektrinou, aby si ju každý železničný dopravca mohol nakúpiť sám, stále sa v tejto oblasti nič nedeje a sú postavení do pozície rukojemníka, ktorý nielen nedokáže dlhodobo garantovať podmienky zakontrahovaných prepráv, ale nemôže pri riešení situácie ani nič reálne urobiť.

Okolité štáty, uvedomujúc si význam železničnej dopravy pre národné hospodárstvo, už prijali cenové stropy (príp. pevné ceny) na trakčnú elektrinu v roku 2023, napr. v Českej republike je to 200eur/MWh za silovú časť, v Rakúsku 187 eur vrátane distribúcie, vo Švajčiarsku 115 eur pre nákladnú dopravu a regionálnu osobnú dopravu a 135 eur pre diaľkovú osobnú dopravu. V Poľsku si elektrinu dopravca obstaráva sám. Podľa odhadovaného vývoja cien elektriny na burze je zrejmé, že slovenskí železniční dopravcovia (osobní aj nákladní) budú platiť ďaleko najvyššiu cenu spomedzi okolitých štátov, čo opäť povedie nielen ku strate konkurencieschopnosti voči cestnej doprave na Slovensku, ale aj voči železničnej doprave v rámci EÚ. Príkladom, k čomu táto situácia povedie je, že 200 nákladných vlakov

jedného z členov Asociácie železničných dopravcov Slovenska, prepravujúcich tovar z juhovýchodnej Európy do nemeckých a holandských prístavov, ktoré v minulom období jazdili cez Slovensko a Česko, bude v roku 2023 presmerovaných cez Rakúsko a Nemecko. Ak sa rozhodnú obchádzať Slovensko aj ďalší železniční nákladní dopravcovia, môže to byť pre železnice vážny problém.

Podpora železničného sektora je podporou priemyslu a hospodárstva krajiny. Neriešenie tejto situácie prinesie pri tranzitných prepravách tovarov obchádzanie Slovenska a pri vnútroštátnej preprave presun z vlakov do kamiónov, čo je presný opak toho, k čomu sa Slovensko zaviazalo a o čo sa „zatiaľ neúspešne“ snaží. Preto považujeme za nevyhnutné, aby bola pomoc pre železničný sektor nastavená tak, aby boli slovenské železnice konkurencieschopným odvetvím voči okolitým štátom, napr. zaradením do kritickej infraštruktúry.